

Rapport

Datum: 18 december 2008
Rapportnummer: 2008/313

Klacht

Verzoekster klaagt erover dat de officier van justitie van het arrondissementsparket te Haarlem op 24 maart 2007 een machtiging tot binnentreden heeft afgegeven teneinde verzoeksters zoon uit huis te plaatsen, terwijl de machtiging tot uithuisplaatsing reeds was verlopen.

Beoordeling

Algemeen

Op 15 december 2004 is verzoeksters zoon door de kinderrechter voorlopig onder toezicht gesteld. Deze ondertoezichtstelling is vervolgens definitief uitgesproken en heeft voortgeduurd tot 15 december 2006. Bij beschikking van 27 april 2006 is een machtiging tot uithuisplaatsing verleend. Deze machtiging eindigde op 15 december 2006.

Op 17 oktober 2006 heeft de Stichting Bureau Jeugdzorg Noord-Holland, afdeling Jeugdbescherming, Locatie Haarlem (verder BJZNH) een verzoek tot verlenging van de ondertoezichtstelling ingediend. Daarbij heeft BJZNH aangevoerd dat verzoekster en haar zoon zich onttrokken aan de hulpverlening en waarschijnlijk naar het buitenland waren vertrokken. Ondanks dat de ondertoezichtstelling op dat moment praktisch niet uitvoerbaar leek te zijn, was de gezinsvoogdijwerkster van mening dat de verlenging noodzakelijk was. Immers, op het moment dat verzoeksters zoon zou worden gevonden, zou direct hulpverlening kunnen worden ingezet, indien de ondertoezichtstelling zou worden verlengd. De kinderrechter heeft de duur van de ondertoezichtstelling op 23 november 2006 verlengd met ingang van 15 december 2006 tot 15 december 2007. Daarbij overwoog hij dat de verlenging noodzakelijk was om de hulpverlening voor verzoeksters zoon te kunnen garanderen indien hij zou worden gevonden. De rechter achtte het zeer zorgelijk dat de jongen op dat moment werd vermist.

Op 17 oktober 2006 vroeg BJZNH bij de rechter eveneens om verlenging van de machtiging tot uithuisplaatsing. Daarbij voerde BJZNH naast de hierboven genoemde punten aan dat het de bedoeling had verzoeksters zoon te laten opnemen in Particuliere Jeugdinstelling Jeugdhuis Harreveld, maar dat daarvoor wel een opnamegarantie moest worden gegeven, die alleen kon worden afgegeven als er een machtiging tot uithuisplaatsing lag. De kinderrechter heeft op 23 november 2006 de duur van de machtiging tot uithuisplaatsing verlengd, met ingang van 15 december 2006 tot 15 december 2007.

I. Bevindingen

1. Op 24 maart 2007 heeft de officier van justitie te Haarlem een machtiging tot binnentreden afgegeven in verband met de uithuisplaatsing van verzoeksters zoon.

Volgens verzoekster was de door de kinderrechter verstrekte machtiging tot uithuisplaatsing op dat moment al verlopen en had de machtiging niet mogen worden afgegeven. Immers, BJZNH dient binnen drie maanden gebruik te maken van een afgegeven machtiging tot uithuisplaatsing, anders vervalt deze, aldus verzoekster. De termijn van drie maanden was op 15 maart 2007 al verlopen. Met het afgeven van de machtiging was volgens haar dan ook in strijd met zijn grondrechten gehandeld. Bovendien was er geen sprake geweest van onttrekking aan toezicht of niet meewerken, omdat zij niet in Nederland stonden ingeschreven in de GBA.

2.1. De minister van Justitie reageerde op 29 juli 2008 op de door de Nationale ombudsman geformuleerde klacht. Hij schreef dat de politie op 23 maart 2007 informatie had ontvangen dat verzoeksters zoon weer in Nederland was gesignaleerd. Deze informatie werd doorgegeven aan de officier van justitie. Zij ging op 24 maart 2007 over tot het afgeven van een machtiging tot binnentreden in de woning van verzoekster, teneinde de uitvoering van de beschikking van de rechter mogelijk te maken (zie Achtergrond, onder 1.). Op 26 maart 2007 is, op grond van die machtiging, de politie binnentreden in de woning en is verzoeksters zoon overgebracht naar Harreveld, aldus de minister.

2.2. Vervolgens verwees de minister naar artikel 1:262 van het Burgerlijk Wetboek (BW) (zie Achtergrond, onder 2). Hierin staat opgenomen dat de kinderrechter de duur van de machtiging tot uithuisplaatsing bepaalt op ten hoogste een jaar. Deze machtiging vervalt indien deze niet binnen drie maanden ten uitvoer is gelegd. In de Memorie van Toelichting (MvT) bij deze laatste zinsnede staat te lezen dat om te voorkomen dat de gezinsvoogdijsinstelling binnen de termijn waarvoor de machtiging is afgegeven geheel vrij is te bepalen wanneer zij de verkregen machtiging wil effectueren, in de wet is opgenomen dat deze vervalt, indien deze niet na drie maanden is ten uitvoer gelegd (zie Achtergrond, onder 3.).

2.3. De minister vervolgde zijn betoog door op te merken dat verzoekster zich ten tijde van het verlengen van de ondertoezichtstelling en de machtiging uithuisplaatsing onttrok aan de hulpverlening (waarschijnlijk door samen met haar zoon naar het buitenland te vertrekken), althans zich voor de hulpverlening onvindbaar te houden. Pas eind maart 2007 ontving de politie informatie dat verzoeksters zoon weer in Nederland was gesignaleerd. Hierop is direct actie ondernomen, hetgeen heeft geresulteerd in de machtiging tot binnentreden. Dat de machtiging tot uithuisplaatsing niet eerder is ten uitvoer gelegd, is niet te wijten aan de jeugdbescherming. Deze instelling wilde de machtiging wel degelijk effectueren, aldus de minister. Het uitstel werd veroorzaakt omdat verzoekster haar zoon aan het gezag van de jeugdbescherming onttrok, althans dat zij tot eind maart 2007 onvindbaar waren. Hierdoor was het feitelijk onmogelijk om de machtiging te effectueren. Er was derhalve aan de kant van de jeugdbescherming overduidelijk geen sprake van oneigenlijk gebruik van de machtiging uithuisplaatsing, zoals het derde lid van artikel 1:262 BW tracht te voorkomen. Met het afgeven van de machtiging tot binnentreden heeft de officier van justitie dan ook niet gehandeld in strijd met de ratio van dit artikellid.

Daarnaast handelde de officier van justitie geheel in lijn met hetgeen de kinderrechter bij de verlening van de ondertoezichtstelling had overwogen, namelijk dat het noodzakelijk was om de hulpverlening van de jongen te kunnen garanderen indien hij werd gevonden. Door aldus, in het belang van het betrokken kind, de machtiging af te geven, handelde de officier van justitie naar het oordeel van de minister niet onbehoorlijk. De minister acht de klacht dan ook ongegrond.

3. Op 27 maart 2007 heeft BJZNH bij de kinderrechter een machtiging spoed-uthuisplaatsing in een justitiële jeugdinstelling aangevraagd. De kinderrechter heeft deze machtiging verleend per 27 maart 2007 met een geldigheidsduur van vier weken tot 24 april 2007.

4. In zijn reactie van 20 oktober 2008 op het verslag van bevindingen benadrukte de minister dat geen oneigenlijk gebruik was gemaakt van de machtiging tot uithuisplaatsing, ondanks het feit dat de machtiging tot uithuisplaatsing was vervallen op het moment van het afgeven van de machtiging tot binnentreden. In de MvT is toegelicht dat de termijn van drie maanden is opgenomen, om oneigenlijk gebruik te voorkomen. Daarmee wordt bedoeld dat een gezinsvoogdijinstelling de machtiging niet mag gebruiken als stok achter de deur voor ouders om mee te werken aan de ondertoezichtstelling. Daarvan was hier geen sprake, omdat het niet aan de gezinsvoogdijinstelling was te wijten dat de machtiging tot uithuisplaatsing binnen de termijn van drie maanden kon worden geëffectueerd. Het was immers verzoekster die in die periode van drie maanden met haar zoon naar het buitenland was vertrokken. De officier van justitie had daarom met het afgeven van de machtiging tot binnentreden niet in strijd met de ratio van de wet gehandeld.

5. Verzoekster reageerde op 17, 20 en 22 oktober 2008 op het toegezonden verslag van bevindingen. Zij stuurde een afschrift mee van haar aangifte van 19 juni 2008 wegens het onttrekken van een minderjarige aan het ouderlijk gezag door BJZNH. Ook de sepotbeslissing (met als reden het ontbreken van opzet) van het regionale politiekorps Kennemerland van 19 juni 2008 voegde zij bij. Tevens stuurde zij een kopie van haar klachtbrief aan het gerechtshof te Amsterdam in het kader van de procedure conform artikel 12 van het Wetboek van Strafvordering. Deze heeft het hof op 1 juli 2008 ontvangen. Het hof heeft de advocaat-generaal inmiddels verzocht een verslag over deze zaak uit te brengen. Daarna zal het hof haar informeren over zijn beslissing.

II. Beoordeling

6. Het huisrecht houdt voor bestuursorganen in dat zij buiten de bij of krachtens de wet bepaalde gevallen niet binnentreden in een woning tegen de wil van de bewoner.

7. Uit de machtiging tot binnentreden blijkt dat de officier van justitie deze heeft afgegeven op basis van de beschikking van de kinderrechter van 23 november 2006. Op het moment dat de machtiging tot binnentreden werd afgegeven (op 24 maart 2007) was de machtiging

tot uithuisplaatsing van de kinderrechter al verlopen. Deze eindigde op 15 maart 2007. De minister voert aan dat ondanks dat de machtiging tot uithuisplaatsing was verlopen, de machtiging tot binnentreden wel had mogen worden afgegeven, omdat dit in overeenstemming zou zijn met de ratio van de wetgever. De Nationale ombudsman volgt deze zienswijze niet. Immers, de wetgever heeft er bewust voor gekozen de machtiging gedurende een beperkte duur geldig te laten zijn. Er bestaan geen beletselen om een nieuwe machtiging aan te vragen wanneer deze termijn van drie maanden is verstreken. Zoals ook uit het dossier blijkt, heeft BJZNH op 27 maart 2007 een machtiging tot spoed-uithuisplaatsing aangevraagd bij de kinderrechter en deze is dezelfde dag afgegeven. Hieruit blijkt dat indien haast geboden is, op zeer korte termijn voor een geldige machtiging tot uithuisplaatsing kan worden gezorgd. Een mogelijk argument dat het kind in die tussentijd wellicht weer aan het toezicht van BJZNH wordt onttrokken, kan geen gehoor vinden. Immers, van het aanvragen van een spoed-uithuisplaatsing worden de ouders niet op de hoogte gesteld. Nu de machtiging tot uithuisplaatsing op 24 maart 2007 niet meer geldig was, had de officier van justitie niet mogen overgaan tot het verlenen van een machtiging tot binnentreden in de woning van verzoekster teneinde verzoeksters zoon te plaatsen in een justitiële inrichting. Door deze machtiging wel af te geven, waardoor de politie verzoeksters woning is binnengetroten zonder wettelijke grond, heeft het Openbaar Ministerie gehandeld in strijd met het bovengenoemde huisrecht.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Slotbeschouwing

In dit rapport wordt voornamelijk de juridische kant van deze zaak belicht, namelijk de vraag of de officier van justitie wel of niet een machtiging tot binnentreden kon afgeven op basis van een op dat moment reeds verlopen machtiging tot uithuisplaatsing. Wel is het van belang om ook aandacht te schenken aan waar het verzoekster in de kern om gaat, namelijk dat haar zoon bij haar is weggehaald en in een jeugdinrichting is geplaatst. Om aan te tonen dat zij in haar gelijk stond (dat hiervoor op dat moment geen wettelijke basis bestond) heeft verzoekster haar grieven op dit formele standpunt gericht.

Hoewel uit dit rapport van de Nationale ombudsman blijkt dat hij in grote lijnen met verzoeksters zienswijze kan meegaan, vraagt hij ook aandacht voor de kant van de jeugdvoogdijinstelling en het Openbaar Ministerie. Aan de uithuisplaatsing lagen twee beschikkingen van de kinderrechter ten grondslag waaruit bleek dat de kinderrechter het noodzakelijk achtte dat aan de jongen zo spoedig mogelijk hulpverlening werd geboden. Formeel gezien had de uithuisplaatsing niet op 26 maart 2007 mogen plaatsvinden, echter al op 27 maart 2007 heeft de rechter dit hersteld door een machtiging tot spoed-uithuisplaatsing af te geven, waarna de zorg voor verzoeksters zoon op een juiste wettelijke basis kon worden voortgezet. Het feit dat de rechter op 3 september 2007 heeft beslist dat de jongen per direct uit de jeugdinrichting moest worden vrijgelaten, doet aan de rechtsgeldigheid van de eerdere uithuisplaatsing niets af. De Nationale ombudsman ziet in

dat verzoekster zich door deze uitspraak gesterkt moet voelen in haar overtuiging dat de uithuisplaatsing niet had mogen plaatsvinden. Echter, door deze latere uitspraak van de rechter en het rapport van de Nationale ombudsman wordt het feit dat haar zoon een aantal maanden in een jeugdinrichting heeft gezeten niet teruggedraaid. Evenmin kunnen de emotionele effecten hiervan op verzoekster en haar zoon hiermee ongedaan gemaakt worden. Wel maakt dit rapport duidelijk wat er rond de uithuisplaatsing precies is gebeurd en waarom, en geeft het antwoord op de vraag of dat juist was.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de officier van justitie te Haarlem, is gegrond, wegens schending van het huisrecht.

Onderzoek

Op 11 april 2008 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van mevrouw K. te Zandvoort, met een klacht over een gedraging van de officier van justitie te Haarlem.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Justitie, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de minister verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Tijdens het onderzoek kreeg verzoekster de gelegenheid om op de door de minister verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De reacties van verzoekster en de minister van Justitie gaven aanleiding het verslag aan te vullen.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie.

Verzoekschrift van 8 april 2008, met bijlagen, waaronder op deze zaak betrekking hebbende correspondentie tussen verzoekster en de waarnemend fungerend hoofdofficier van justitie te Haarlem.

Standpunt van de minister van Justitie van 29 juli 2008, met bijlagen, waaronder:

de beschikking van de rechtbank Haarlem van 23 november 2006, betreffende de verlenging van de ondertoezichtstelling met ingang van 15 december 2005 tot 15 december 2007;

de beschikking van de rechtbank Haarlem van 23 november 2006, betreffende de verlenging van de machtiging tot uithuisplaatsing met ingang van 15 december 2005 tot 15 december 2007;

de machtiging tot binnentreden van 24 maart 2007;

het verslag van binnentreden van 27 maart 2007.

Reactie van verzoekster van 5 augustus 2008.

De beschikking van de rechtbank Haarlem van 27 maart 2007, betreffende de machtiging tot spoed-uithuisplaatsing per 27 maart 2007 tot 24 april 2007.

Reactie van de minister van Justitie van 20 oktober 2008 op het verslag van bevindingen.

Reacties van verzoekster van 17, 20 en 22 oktober 2008 op het verslag van bevindingen, met bijlagen.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Machtiging tot binnentreden

"De Officier van Justitie in het arrondissement Haarlem: mevrouw mr. V.

Gezien de beschikking(en) van de kinderrechter van de arrondissementsrechtbank te Haarlem, inhoudende een machtiging tot uithuisplaatsing in het kader van een ondertoezichtstelling

Zaak-rekestnr.: (...)

betreffende de minderjarige:

Naam: V.

(...)

waarbij het Bureau Jeugdzorg Noord-Holland, afdeling Jeugdbescherming, locatie Haarlem is benoemd tot gezinsvoogdij-instelling;

gelet op artikel 812 en 813 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en de Algemene wet op het binnentreden;

Wijst P., brigadier van politie regio Kennemerland aan ten uitvoerlegging van de beschikking en machtigt hem tevens om,

ter uitvoerlegging van hoger vermelde beschikking van de kinderrechter van de rechtbank te Haarlem, zonder toestemming van de bewoner(s), binnen te treden in de woning gelegen aan: (...) en verder in iedere woning waarin genoemde minderjarige(n) zich bevind(en)t of worden verondersteld zicht te bevinden;

bepaalt voorts dat zover het doel van binnentreden dit vereist degene die bevoegd is zonder toestemming van de bewoner(s) binnen te treden, zich door anderen kan doen vergezellen;

draagt deze dienaar/dienaren van de openbare macht op in zijn/hun proces-verbaal ter tenuitvoerlegging te vermelden de handelingen die daartoe door hem of hen in zijn/hun bijzijn zijn verricht.

Haarlem, 24 maart 2007

De Officier van Justitie te Haarlem

V."

2. Burgerlijk Wetboek

Artikel 1:262

"De kinderrechter bepaalt de duur van de machtiging tot uithuisplaatsing op ten hoogste een jaar. Op verzoek van de stichting, bedoeld in artikel 1, onder f, van de Wet op de jeugdzorg of van de raad voor de kinderbescherming kan hij de duur telkens met ten hoogste een jaar verlengen.

2. Indien de stichting, bedoeld in artikel 1, onder f, van de Wet op de jeugdzorg niet overgaat tot een verzoek tot verlenging, doet zij hiervan zo spoedig mogelijk en onder overlegging van een verslag van het verloop van de uithuisplaatsing mededeling aan de raad voor de kinderbescherming.

3. Een machtiging vervalt, indien deze gedurende drie maanden niet ten uitvoer is gelegd."

3. Memorie van Toelichting bij artikel 1:262 van het Burgerlijk Wetboek

"Tweede Kamer, vergaderjaar 1992-1993, 23003, nr. 3 43

De kinderrechter bepaalt de duur van de machtiging tot uithuisplaatsing op ten hoogste een jaar. De termijn van een jaar wordt slechts gerealiseerd indien de machtiging wordt verleend tegelijk met het uitspreken van de ondertoezichtstelling. Langer dan de ondertoezichtstelling duurt kan de machtiging niet voortduren. De duur kan ook korter zijn en kan steeds worden verlengd. Verlenging kan slechts worden verzocht door de gezinsvoogdij-instelling die ook bij uitsluiting het verzoek kan doen.

Door het College van advies voor de justitiële kindbescherming, de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak, alsmede door Vedio is aandacht gevraagd voor de situatie dat de gezinsvoogdij-instelling de door haar verzochte machtiging van de kinderrechter heeft verkregen en vervolgens vooralsnog niet tot uithuisplaatsing overgaat. Om te voorkomen dat de gezinsvoogdij-instelling binnen de termijn waarvoor de machtiging is gegeven, geheel vrij is te bepalen wanneer zij de verkregen machtiging wil effectueren, is de aanbeveling gedaan in de wet op te nemen dat de machtiging vervalt, indien deze niet binnen een bepaalde termijn ten uitvoer is gelegd. Ik ben met de genoemde instanties eens dat een machtiging tot uithuisplaatsing niet als stok achter de deur mag fungeren teneinde betrokkenen tot de gewenste medewerking in de ondertoezichtstelling te brengen. In de voorgestelde regeling is daartoe een aantal waarborgen ingebouwd. Om te beginnen zal een machtiging niet worden verleend indien de noodzaak daartoe niet aannemelijk is geworden overeenkomstig artikel 261, eerste lid. Voorts kan de rechter al dan niet op verzoek, aan de machtiging een kortere looptijd verbinden of bepalen dat de machtiging binnen een bepaalde termijn moet worden geëffectueerd. Daarnaast kan de ouder of de minderjarige ingevolge artikel 263, tweede lid, aanhef en onder c, de gezinsvoogdij-instelling en vervolgens de rechter benaderen wanneer de gezinsvoogdij-instelling gedurende lange tijd geen gebruik maakt van de machtiging en uiteindelijk toch tot uithuisplaatsing overgaat. Dan doet zich immers de situatie voor dat de gezinsvoogdij-instelling de verblijfplaats van de minderjarige, die dan nog bij zijn ouders woont, wil wijzigen. Dit is een krachtens de machtiging toegestane wijziging en er kan een verzoek worden ingediend van deze wijziging van de verblijfplaats van de minderjarige af te zien. Ten slotte is nog van belang dat een machtiging nooit langer kan duren dan een jaar.

Om de mogelijkheid van oneigenlijk gebruik van een machtiging tot uithuisplaatsing nog verder uit te sluiten heb ik de aanbeveling overgenomen om in artikel 262, derde lid, de bepaling op te nemen dat een machtiging vervalt na drie maanden indien deze voor die tijd niet is ten uitvoer gelegd."